

Ágrip af erindi

Sögukort samgangna á Íslandi

Rögvaldur Guðmundsson, Rannsóknum og ráðgjöf ferðapjónustunnar

Aðdragandann að vinnu við gerð Sögukorts samgangna á Íslandi má rekja til þess að árið 2000 kom út *Sögukort Dalasýslu* í tilefni af 1000 ára afmæli Vínlandsfarar Leifs heppna. Það kort hefur nú margoft verið endurprentað. Árið 2004 var síðan hafinn undirbúningur að útgáfu á *Sögukortum Íslands* sem út komu árið 2010. Þar af er eitt Íslandskort og síðan sjö landshlutakort með alls um 250 myndskreytingum eftir Ingólf Björgvinsson, miklum fjölda ljósmynda og texta eftir ýmsa sérfróða aðila. Í Sögukortum Íslands er gripið niður í sögu lands og þjóðar allt frá landnámi og fram undir okkar daga. Þau kort eru einnig fánleg á ensku og Íslandskortið á þýsku. Sögukort Íslands eru jafnt ætluð ferðamönnum, innlendum og erlendum, en einnig heimamönnum á hverju svæði. Þau eru fánleg í vasabroti, stök eða öll saman í öskju, en einnig óbrotin sem veggspjöld eða innrömmuð. Þá hefur sögukortunum verið mjög vel tekið í grunnskólum og framhaldsskólum landsins og eru þar víða nýtt til kennslu í samfélagsfræði, íslensku og öðrum námsgreinum.

Vegna vinnu að Sögukortum Íslands fengu Rannsóknir og ráðgjöf ferðapjónustunnar árið 2008 tveggja ára styrk frá Leonardo da Vinci áætlun Evrópusambandsins til yfirfærsluverkefnisins Heritage Maps Project. Þátttakendur voru frá Íslandi, Noregi, Skotlandi og Ungverjalandi. Afrakstur þess verkefnis voru sex sögukort til viðbótar sem komu út árið 2010. Þar af voru tvö kort um staði/svæði á Íslandi: *Skálholt fyrr og nú* (Sögukort Skálholts) og *Sögukort Vatnsdæla sögu*. Jafnframt komu út kort um sögu víkingatímans í Norður-Noregi, *Hålogaland 750-1350*, kort um síðari heimsstyrjöldina í Orkneyjum, *Orkney Wartime Heritage Map 1939-1945*, Sögukort eyjarinnar Uist á Suðureyjum í Skotlandi og loks kort um sögur Nógrád héraðs í norðurhluta Ungverjalands.

Við vinnslu kortinu um síðari heimsstyrköldina í Orkneyjum fæddist sú hugmynd að vinna að útgáfu nokkurra þemakorta á Íslandi er varða atvinnu- og framfarasögu þjóðarinnar. Fyrst slíkra korta mun verða *Sögukort Samgangna á Íslandi* sem áformað að komi út janúar næstkomandi. Fer vel á því þar sem bættar samgöngur hafa verið ein helsta forsenda framþróunar í heiminum.

Markmiðið með gerð Sögukorts samgangna á Íslandi er að kynna ágrip af samgöngusögunni á myndrænan og aðgengilegan hátt og um leið vekja áhuga fólks á að kynna sér þá sögu betur í ítarlegri heimildum. Samgöngukortið er ætlað bæði Íslendingum og erlendum gestum. Það mun einnig geta nýst vel til fræðslu í skólum.

Kortið verður í byrjun fánlegt á þremur tungumálum: íslensku, ensku og þýsku. Á framhlið kortsins verða tæplega 30 teikningar með textaklausum þar sem stíkað verður á stóru um sögu samgangna á Íslandi frá landnámi og til nútíma. Á bakhliðinni verður kaflaskipt umfjöllun um samgöngur Íslandi, auk fjölda ljósmynda. Helstu kaflarnir verða:

- Slóðar, vegir og hraðbrautir
- Ferjur, kláfar og brýr
- Siglingar, vitar og hafnir
- Póstflutningar
- Flug á Íslandi

Við gerð Sögukorts samgangna á Íslandi hefur verið afar góð samvinna við Vegagerðina sem veitti styrk til verksins. Þar hefur m.a. verið leitað í smiðju Jakobs Hálfðanarsonar, fyrrverandi minjavarðar Vegagerðarinnar, og Viktors A. Ingólfssonar vegna myndefnis í fórum stofnunarinnar. Við öflun efnis hefur jafnframt verið leitað til skjalasafna o.fl.